

MAŁOWANIE SZYLDZIKÓW

Jan Wojeński

Oprócz szyldzików papierowych z napisami nakreślonymi stalowymi piórami, których technikę wykonania omówiono w poprzednim n-rze „MT” — odrębną grupę stanowią szyldziki z napisami i tłem malowanymi farbami olejnymi¹⁾ na płytkach drewnianych, pilśniowych, metalowych, polistyrenowych i innych. Pomimo, że są one trudniejsze do wykonania niż wspomniane papierowe, to jednak ze względu na ich znaczną odporność na wpływy atmosferyczne znalazły zastosowanie nie tylko „pod dachem”, w pomieszczeniach biur, szkół, itp., ale przede wszystkim na zewnętrznych ścianach budynków.

Aby szyldziki z napisami malowanymi pędzlem mogły spełniać swoje zadanie przez dłuższy okres czasu, muszą one mieć: po pierwsze — starannie wykonaną płytkę; po drugie — właściwie zastosowane materiały malarskie; po trzecie — właściwie dobrany zestaw kolorystyczny dla tła i liter; po czwarte — odpowiednio dobrany wzór pisma (łatwo czytelny i estetyczny).

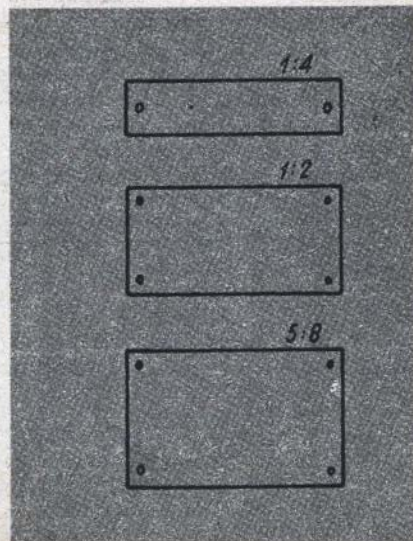
Chociaż podane wyżej elementy składowe procesu wykonywania szyldzików pokrywają się w zasadzie z etapami techniki malarstwa szyldowego stanowiącego specjalność zawodową rzemieślnika -malarza szyldów, zwanego także przed kilkudziesięciu laty „lakiernikiem” lub „malarzem znaków”, to jednak amatorska realizacja techniczna tych

szyldzików, którą podajemy niżej w szczegółowych opisach, jest znacznie uproszczona, a tym samym dostępna nawet dla osób niewtajemniczonych w problemy malarstwa szyldowego.

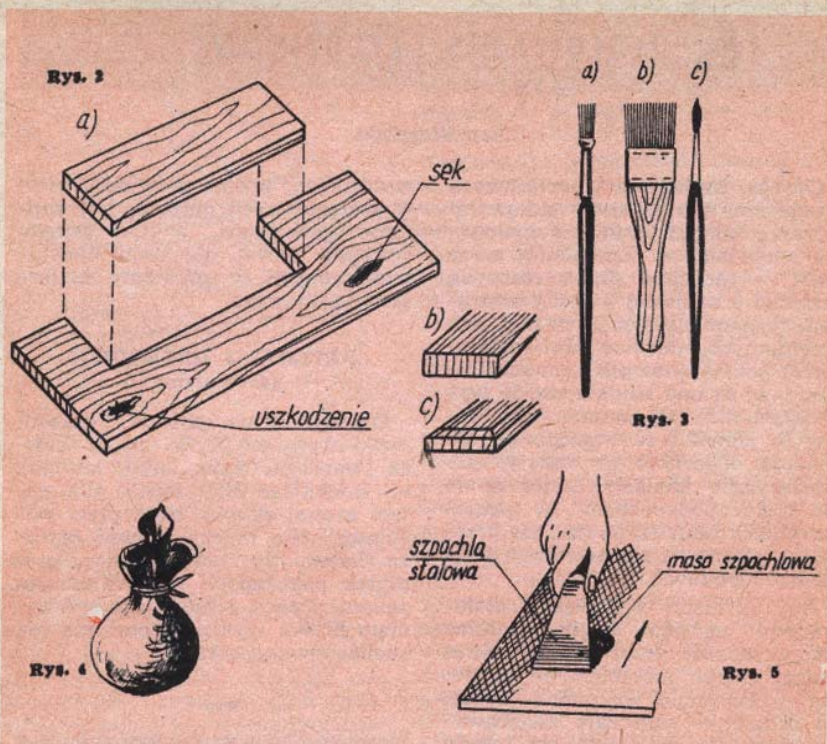
SZYLDZIKI DRZWIOWE (drewniane)

Do wykonania szyldzika drzwiowego używa się płytki (deski) drewna twardego (dębu, buku, jesionu), lub miękkiego (lipy, topoli) albo nawet grubej sklejki, bądź płyty pilśniowej. Nie należy używać płytek ze śladami tłuszczu lub smaru oraz płytek popękanych i z widocznymi sękami. Deska, z której ma być wycięta płytka szyldzika, powinna być sucha, równa i gładka.

Rys. 1

¹⁾ Farbami olejnymi nazywamy barwiny pokostowe składające się z suchej farby (barwidła) i płynnego spoiwa (zazwyczaj pokostu lnianego) zmieszanych razem do konsystencji pasty (ciasta) i następnie rozrzedzonych rozpuszczalnikiem (np. terpentyną balsamiczną lub drzewną) do płynnej zawiesiny.

Po ustaleniu formatu płytki (z przedstawionych na rys. 1) i wycięciu jej z deski (rys. 2), po starannym wygładzeniu papierem ściernym wierzchu i boków płytki oraz po nawierceniu w niej odpowiednich otworków na wkrętki, gotową płytkę powleka się cienką warstwą pokostu lub gruntownika (100 g pokostu, 100 g ugru jasnego i 20 g terpentyny zmieszanych na rzadką papkę).

Zabieg ten zwany gruntowaniem podłoża wykonuje się za pomocą pędzla blaszkowego, spłaszczonego, o krótkim włosiu szczecinowym (rys. 3b), a w przypadku braku pędzla, przy użyciu tamponu, tj. waty zawiniętej w białe płótno lub flanelę (rys. 4).

Dla zapewnienia gruntowaniu pełnej wartości należy przestrzegać

właściwego czasu schnięcia pokostu lub gruntownika wynoszącego około 48 godzin.

Przy wykonywaniu sztyldzików sposobem uproszczonym pomija się niektóre czynności występujące w technice malarstwa sztyldowego, jak np. zabieg wyrównywania i wygładzania powierzchni płytki za pomocą tzw. szpachłówki klejowej²⁾ i szpachli (rys. 5), ponieważ małe płytki drewniane powinny być tak dobre, aby na ich powierzchniach nie znajdowały się wgłębienia, szczeliny i inne uszkodzenia powierzchniowe

²⁾ W praktyce malarsko-lakierniczej stosuje się najczęściej szpachłówki klejowe do wyrównywania podłoży drewnianych oraz szpachłówki olejowe do wygładzania podłoży metalowych. W skład masy szpachlowej klejowej wchodzi: kreda mielona (5 części), węgiel (1 część), płynny roztwór kleju kostnego (3 części) i pokost (1 część).

wymagające szpachlowania po za-
gruntowaniu powierzchni płytki.

Po wyschnięciu gruntownika płyt-
kę należy lekko przeszliować „na
sucho” papierem ściernym o niezbyt
grubym ziarnie, aby z jej powierz-
chni usunąć małe grudki powstałe
z zanieczyszczeń gruntowni-
ka.

Po takim przeszliwowaniu usuwa-
my z powierzchni płytki pył za po-
mocą suchej szmatki lub pędzla
i przystępujemy do malowania jej
powierzchni barwiną olejną za po-
mocą pędzla.

Dla uzyskania równomiernej po-
włoki barwiny wykonuje się w cz-
sie jej rozprowadzania pociągnięcia
pędzlem w kierunku podłużnym i
poprzecznym, jak to przedstawiono
na rys. 6.

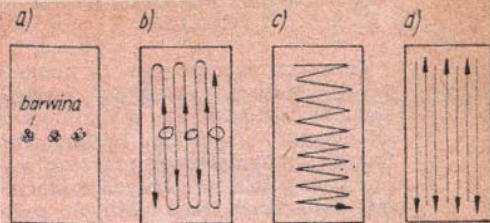
Jeśli w czasie pracy nasuną się
nam wątpliwości, czy nałożona przez
nas warstwa barwiny nie jest zbyt
gruba, możemy łatwo to sprawdzić,
pociągając palcem po zamalowanej
powierzchni.

Powstanie głębokiej bruzdy lub
zgrubienia barwiny obok śladu po
palcu (rys. 7a), świadczy o tym, że
warstwa barwiny jest za gruba i że
jej nadmiar należy zebrać suchym
pędzlem.

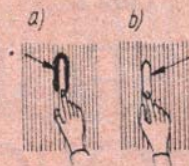
Nakładanie zbyt grubej warstwy
barwiny nie jest wskazane, gdyż
taka powłoka ma zazwyczaj skłon-
ność do marszczenia się i fałdowa-
nia.

Najlepiej jest nakładać barwinę
możliwie cienką warstwą, powta-
rzając malowanie dwu- lub nawet
trzykrotnie, oczywiście po zupełnym
wyschnięciu poprzedniej warstwy.
Niedostatecznie wyschnięta powłoka
spodnia może spowodować marsz-
czenie się powłoki wierzchniej.

Dobór materiałów malarskich
zależy od zamierzonego sposo-
bu malowania podłoża oraz od
wymagań dotyczących barwy i
trwałości powłoki olejnej. Do ma-
lowania sztylków drzwiowych,
potrzebne będą stosunkowo niewiel-
kie ilości wymienionych materia-
łów, które ze względów prakty-

Rys. 6

Rys. 7

Rys. 8

cznych lepiej jest nabyć gotowe w
sklepie z artykułami malarskimi.
Przy zakupywaniu barwiny w pu-
szkach należy zwrócić uwagę na jej
rodzaj, gdyż w sprzedaży spotkać
można barwiny „podkładowe” prze-
znaczone głównie do gruntowania
powierzchni i dla nadania jej inten-
sywnego zabarwienia oraz barwiny
„powierzchniowe” przeznaczone do
malowania wykończającego. Barwi-
ny podkładowe dają w efekcie po-
wierzchnie matowe, natomiast bar-
winy powierzchniowe powierzchnie
silnie połyskujące. Przed użyciem
barwiny należy ją każdorazowo do-
brze wymieszać, gdyż barwiny te po
dłuższym przechowywaniu w puszc-
ce zmieniają swą konsystencję — w
górną część puszkę stają się rzad-
sze, w dolnej gęstsze. Barwiny pro-
dukowane fabrycznie schną, po na-
łożeniu ich na powierzchnię płytki,
w ciągu 12 godzin.

TECHNIKA PISANIA LITER PĘDZLEM

Technika pisania liter za pomocą pędzli płaskich i okrągłych znalazła szerokie zastosowanie w malarstwie szyldowym i grafice reklamowej. Dzięki uniwersalnemu przystosowaniu tych pędzli do różnych materiałów malarskich (farb olejnych, wodnych, tempery, tuszu itp.), istnieje możliwość wykonania napisów nie

Rys. 9a

ABCDEFGHIJ
KLMNOPQR
STUVWXYZ

ABCDEF
GHIJKL
MOPQRS
TUVWXZ
abcdefghi
jklmnop
qrstuw
vxyz

Rys. 9b

tylko na papierze, ale również na płaszczyznach drewnianych, metalowych, szklanych, tynkowanych i tkaninowych. Stwarza to dogodne warunki do stosowania zestawień kolorystycznych dla tła i liter, a tym samym wzbogaca i pogłębia wartości estetyczne napisów wykonanych na szyldzikach informacyjnych lub drzwiowych.

Technika pisania liter za pomocą pędzli nie jest łatwa i wymaga znajomości rodzajów pisma i budowy liter oraz ich proporcji, gdyż nie narzuca ona wyraźnie swej charakterystycznej formy literom, jak to ma miejsce np. przy użyciu piór metalowych, lecz pozwala na swobodne kształtowanie formy poszczególnych liter.

Wszystkie nieomal napisy na szyldzikach drzwiowych i innych, szczególnie większych rozmiarów, wykonane tą techniką, wymagają przedniego opracowania projektu szkicowego, który określa wielkość i krój pisma, odstępy między literami, układ graficzny tekstu, marginesy itp.

Jeśli szkic projektu nie budzi zastrzeżeń, a ewentualne usterki zostały skorygowane, wówczas przystępujemy do drugiego etapu projektowania napisu, ale już wprost na właściwym tle. Zależnie od wielkości i barwy tła, używa się do szkicowania takich środków, które po wykonaniu napisów dają się łatwo usunąć. Najczęściej stosuje się miękki ołówek, węgiel rysunkowy, kredę itp. Po naniesieniu na tło liniatury określającej wysokość pisma, odstępy między literami i szeregami napisów, marginesy itp., (rys. 8) wykonujemy konturowy szkic poszczególnych liter, ułatwiający nadanie właściwej formy literom przy malowaniu ich pędzlem.

Przy wykonywaniu napisów należy pamiętać, aby rodzaj użytego materiału malarskiego do pisania liter był taki sam, jaki był użyty do malowania tła. Jeżeli np. do malowania tła użyto barwiny olejnej

lub emalii lakierowej³⁾, to do pisania liter należy użyć również barwiny olejnej czy też emalii lakierowej. Przestrzeganie tej zasady jest konieczne, gdyż dobór materiałów ma wpływ na trwałość i estetykę wykonanej pracy.

W technice pędzlowej, zazwyczaj barwa tła jest w odcieniu jaśniejszym, litery zaś — w ciemniejszym. Wynika stąd prosta zasada, że tło jako wartość neutralna nie powinno kolorystycznie oddziaływać zbyt mocno, raczej powinno służyć do podkreślenia wyrazistości napisu.

Spośród wielu zestawień kolorystycznych dla tła i liter, do najpopularniejszych zaliczyć należy: czarne litery na białym lub kremowym tle; granatowe litery na białym, kremowym lub błękitnym tle; ciemnoczerwone litery na białym, kremowym lub różowym tle; bądź też białe litery na granatowym, czarnym lub czerwonym tle.

Do najbardziej typowych wzorów pisma stosowanych w technice pędzlowej zalicza się różne typy pism antykwowych (rys. 9), blokowych (rys. 10) i pisanek pędzlowych (rys. 11).

Na zakończenie należy nadmienić, że technika malowania napisów na powłoce olejowej nałożonej na podłoże drewniane jest podobna do techniki malowania napisów na podłożu metalowym (na blasze cynkowej, stalowej), na płytkach piśniowych, na płytach polistyrenowych i innych.

Wszystkie te podłoża wymagają malowania barwiną olejną dla uzyskania odpowiedniego koloru tła pod napisy oraz wykonania liter na dobrze wyschniętej powłoce olejnej również barwiną olejną za pomocą odpowiedniego pędzla.

³⁾ Emallami nazywamy mieszaniny suchych farb w proszku i lakieru. Stosowane są one do ostatniego krycia podłoża sztydżiku drewnianego, metalowego, szklanego, piśniowego itp., ponieważ nadają powierzchni sztydżiku lśniącą i trwałą powłokę lakierową. Emalia jest również używana do wykonywania liter za pomocą pędzla.

ABCDEF GHIJKLLM
 abcdefghijklmnoprst
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Rys. 10a

ABCDEF GHIJKLLMNOPR
 abcdefghijklmnoprstu
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Rys. 10b

abcdefghijklmnop
opqrstuvwxyz
ABCDEFGHIJKLMN
OPQRSTUVWXYZ
ABCDEFGHIJKLMN
OPQRSTUVWXYZ
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Rys. 11